

MEDİKAL SEKTÖR DİĞER SEKTÖRLERE İTİCİ GÜÇ OLABİLİR

Lokman Can

Meclis Üyesi 23. Meslek Komitesi Başkanı
(Sağlık Hizmetleri)

Tıp tarihinin insanlık tarihi kadar eski olduğu bilinmekle birlikte, yazının bulunmasına ve yerleşik düzene geçilmesine kadar geçen ve “tarih öncesi” (prehistoria) denen binlerce senelik uzun dönem içerisinde pek çok şey gibi tıpta kullanılan aletlerle ilgili bilgiler de sınırlıdır. Bununla birlikte mağaralarda bulunan çakmak taşından yapılmış bıçak biçimindeki cerrahi aletler ve trepane (tedavi veya büyü amacıyla canlı bir insanın kafatasında keskinleştirilmiş bir aletle delik açma, kafatasından bir kemik parçası çıkartma işlemi) edilmiş kafatasları, bize bazı ilkel tıbbi müdahalelerin yapılmış olabileceğini düşündürmektedir.

Çevremize baktığımızda Türkiye’nin elinin tersi ile ittiği bu potansiyel ekonomi olarak ciddi anlamda itici güç olabilir

İlkel kültürlerde tendondan iplikler ve kemikten iğneler kullanarak kesikler dikilirken, yara dudakları arasına dren olarak ince ağaç kabukları yerleştirilirdi. Kırık tedavisinde tah-tadan askılar ve hayvan derisinden alçı uygulanmaktaydı.

Eski Mısır’da bulunan M.Ö. 7. yüzyıla ait cerrahi ile ilgili Edwin Smith Papi-rüsü’nde cerrahi aletlerin kullanıldığını, kırıkların atellerle tedavi edildiğini gösteren deliller vardır. Özellikle sivri uçlu aletlerin kızdırılmak suretiyle koter olarak kullanıldığı bilgisi mevcuttur. Cerrahlıkta oldukça ileri düzeyde olan Eski Hindistan’da, Susruta Samhita forsepsler, spekulumlar, makaslar, bistüriler, iğneler, koterler, şırıngalar, testereler ve kateterler gibi 100’den fazla cerrahi alet tarif edilmiştir.

TIBBİ İLK KEZ İBN-İ SİNA ELE ALMIŞTIR

Batı’da ise ortaçağ karanlığı boyunca önemli bir uygulama görülmemektedir. İslam dünyasında ise 11. Yüzyılda İbn-i Sina ilk kez tıp ve cerrahiye ayrı ayrı ele almış ve hatta ameliyatlarda kullanılmak üzere bir takım cerrahi el aletleri önermiştir. Zehrâvî ve Sabuncuoğlu Şerefeddin gibi meşhur cerrahlar birçok cerrahi resimlerle anlatmışlardır. Bütün bu bilinenlerin aksine ne yazık ki Türkiye’nin medi-

kal geçmişinin esaslı bir kaydı yoktur. Çünkü ülkemizde tıp teknolojisi sektörü yeterli üretim ve araştırma düzeyine ulaşmamıştır. Sınırlı sayıda üretim yapılmaktadır. Yasaların yetersizliği, standardizasyonun olmayışı, hammadde temininde dışa bağımlılık gibi nedenlere ekonomik yetersizlik ve düzensizliklerin de eklenmesiyle, üreticiler yatırım, ilerleme ve gelişmede zorlanmaktadır.

KARMAŞIK VE ÖZEL ÇABA İSTER

Tıbbi cihaz sektörü şırıngadan, tomografi cihazına, biyoenformatik ya da mühendislik ürünü hücrelerden oluşan cihazlara kadar çok çeşitli ürün gruplarını ve teknolojileri içeren bir sektördür ve kapsamı ülkeden ülkeye değişiklik gösterebilmektedir. Bu tanım farkları nedeniyle tıbbi cihazlara dair istatistikî veriler elde etmek ve bunları diğer ülkeler ile kıyaslamak yalnızca Türkiye’de değil, tüm dünyada karmaşık ve özel çaba isteyen bir iştir.

Bütün bunlara rağmen Sağlık Bakanlığı’nın yaptığı çalışmalar neticesinde kapsamlı bir Tıbbi Cihaz Yönetmeliği çıkarılmış ve Tıbbi Cihaz tanımı içerisinde giren her türlü cihaz ve sarf malzemeleri Ulusal Bilgi Bankası çerçevesinde birer kimlik numarası vererek piyasa gözetimi ve

takibini sağlamışlardır. Bu konudaki yönetmelikler ise; 9 Ocak 2007'de yürürlüğe giren Vücut Dışında Kullanılan (In Vitro) Tıbbi Tanı Cihazları Yönetmeliği, 7 Haziran 2011'de yürürlüğe giren Tıbbi Cihaz Yönetmeliği ve Vücuda Yerleştirilebilir Aktif Tıbbi Cihazlar Yönetmeliği, 23 Şubat 2012'de yürürlüğe giren CE Uygunluk İşaretinin Ürüne İliştirilmesine ve Kullanılmasına Dair Yönetmelik'tir.

Türkiye'de tıbbi cihazlar sektörü, Türkiye Sağlık Endüstrisi İşverenleri Sendikası (SEIS), Türkiye'nin değişik bölgelerinde kurulmuş yerel dernekler ve bu derneklerin oluşturduğu Tüm Tıbbi Cihaz Üretici ve Tedarikçileri Dernekleri Federasyonu (TÜMDEF), Tıbbi Cihaz Üreticileri Derneği (TÜDER), Sağlık Gereçleri Üreticileri ve Temsilcileri Derneği (SADER) yapısı altında örgütlenmişlerdir. Sektör TOBB bünyesinde Türkiye Medikal Sektör Meclisi ile temsil edilmekte ve faaliyetlerini sürdürmektedir. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Sanayi Genel Müdürlüğü'ne bağlı Eylül 2011 tarihinde İlaç ve Tıbbi Cihaz Sanayi Şubesi kurulmuştur.

SAĞLIK HARCAMALARINDA SONUNCUYUZ

OECD "Health Data 2011" verilerine göre Türkiye GSYH'da pay ve kişi başına sağlık harcaması itibarıyla 34 OECD ülkesinin sonuncusu konumundadır. Doktor sayısını artırmaya yönelik çalışmalara rağmen 2009 yılı

için Türkiye OECD ülkeleri arasında kişi başına düşen doktor sayısı açısından bin kişiye 1,6 doktor ile ikinci en düşük ülke durumundadır (OECD ortalaması binde 3,1'dir). OECD'ye üye ülkelerde ortalama bin kişiye 8,4 hemşire düşerken, Türkiye'de bu rakam bin kişiye 1,5 hemşiredir. Türkiye özel sektör ve kamu toplam sağlık harcamaları GSYH'nın yüzde 6,1'i ile OECD sonuncusu konumunda iken OECD ortalaması yüzde 9,5'tir. GSYH'sının yüzde 17,4'ünü sağlığa harcayan ABD'yi bu alanda yüzde 12'lik harcamayla Hollanda, yüzde 11,8 ile Fransa ve yüzde 11,6 ile Almanya izlemektedir.

Türkiye'nin 2009 yılı itibarı ile Tıbbi Malzeme ihracatı 185 Milyon Dolar olmasına karşın ithalatı 340 Milyon dolar olmuştur.

GERİ ÖDEME SİSTEMİ KISITLI

Geri ödeme sistemindeki kısıtlamalar ve hastane döner sermaye kaynaklarının yetersiz kalışı sektördeki gelişmeyi önleyen en büyük etkenlerden biridir. Medikal tedarikçi firmalar kamu ile ortalama bir yıla yakın ve üniversitelerde bundan çok daha uzun vadelerle çalışmak zorunda kalmaktadır. Bu sektörü baltalayan en önemli unsurlardan biridir.

Yeterli üretim ve araştırma yapılmıyor

Ucuz tıbbi malzeme kullanma politikaları Türkiye'yi nerede ise bir tıbbi malzeme çöplüğü haline getirmiş

Geri ödeme sisteminin bu kadar kısıtlanmış olması yatırım ve üretimde geri kalma sonucunu doğurmuş, sağlık işletmelerindeki bilgi yetmezliği ve planlama yetersizliği, kaynak kısıtlamaları nedeni ile "ucuz" tıbbi malzeme kullanma politikaları Türkiye'yi nerede ise hem bir tıbbi malzeme çöplüğü haline getirmiş, hem de yatırımcıları ürkütmüştür. "Kötü yap ucuz sat" anlayışı kırılamamış ve üretim yapmak isteyen firmalar kendilerini geliştirecek, dünyaya entegre olacak imkanı bulamamışlardır.

Oysa çevremize baktığımızda Türkiye'nin elinin tersi ile ittiği bu potansiyel ekonomi olarak ciddi anlamda itici güç olabilir. Türkiye'nin bu imkanı vardır ancak bu iş alanının gerçek bir sektör olarak görülmesi, yatırımdan caydıracak ve ithalatı özendirecek bir anlayıştan vazgeçilmesi gerekmektedir.

